

Utviklingsprogrammet for byregioner

Dagsorden:

1. Innkalling og godkjenning av dagsorden

2. Saker til eventuelt

3. Orienteringssaker:

- a. Samla framdrift i prosjektet (vedlegg 1: godkjent framdriftsrapport sendt KMD)
- b. Erfaringar frå nasjonal nettverkssamling i Ålesund 21-23. Neste nettverkssamling lagt til Haugesund 25.- 26. oktober.
- c. Avslutningskonferanse for vårt ByR-prosjekt januar 2018?
- d. Bustad/bumiljøgruppa: status anbudsinvitasjon om undersøking kring barne-/ungdomsfamiliar sine bupreferansar og tankar kring å bu i fortetta bumiljø i regionsentra. v/temagruppa bustad/bumiljø

4: Drøftingssaker:

- a. Oppfølging av Telemarksforskning si attraktivitets- og tillitsundersøking. Workshop 31. mai og 14. juni for å utarbeide «Tiltaksmanual for næringsutvikling». Kva forventningar har vi til dette arbeidet? Innleiing v/temagruppa næring
- b. Oppfølging av Norconsult si undersøking kring hindringar for bruk av sykkel. Innleiing v/temagruppa sykkel

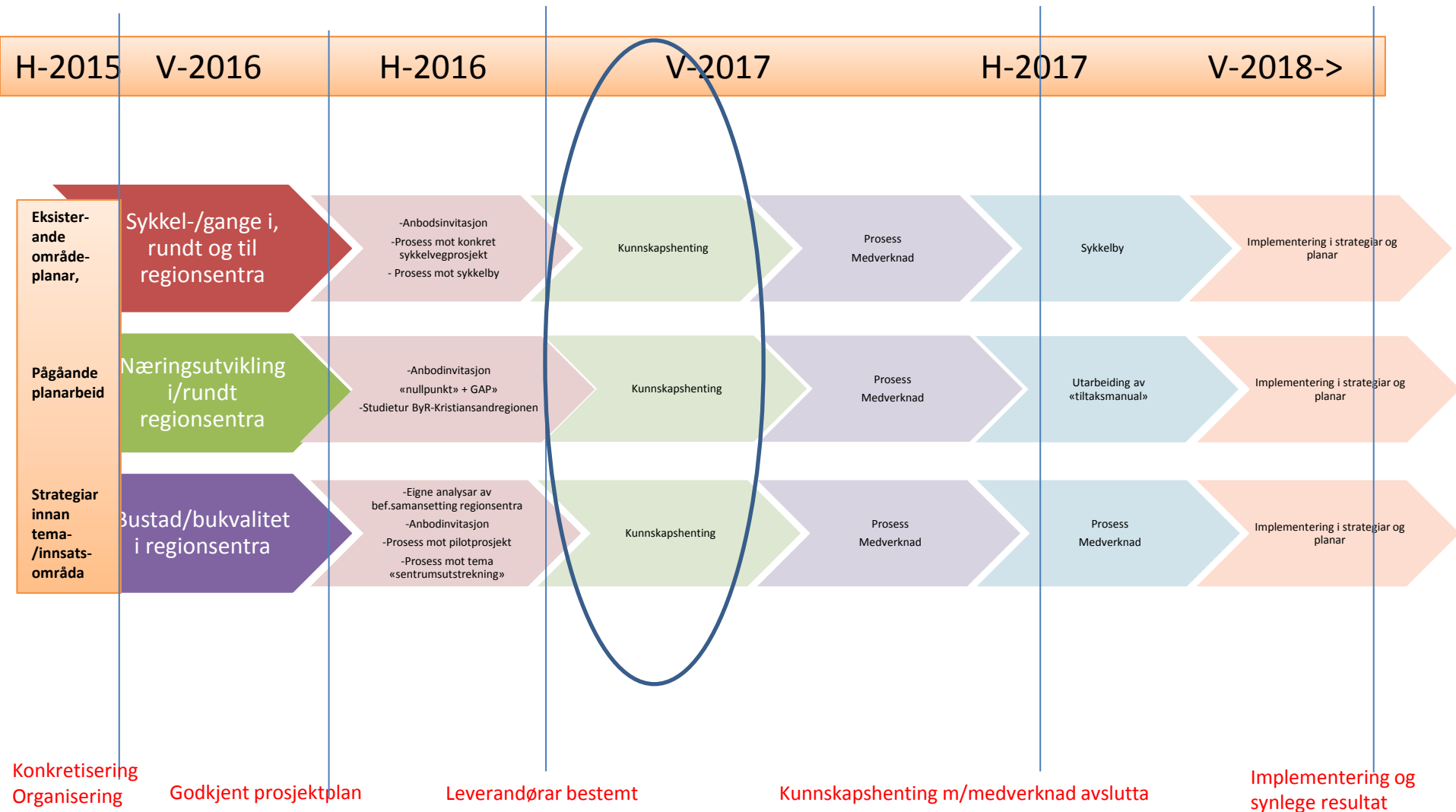
**Prosjektplan for byregionprosjektet i Fjell, Os, Lindås
og Meland:**

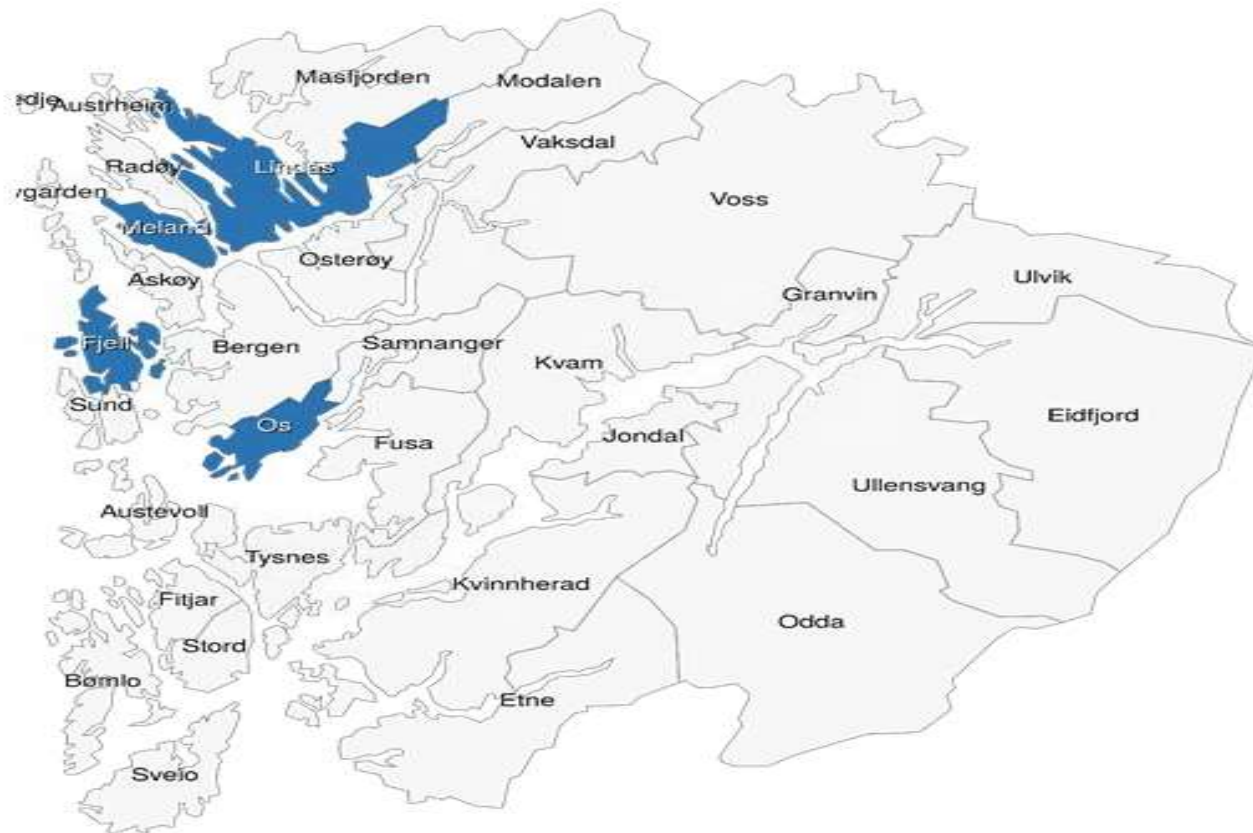
**«Robuste, berekraftige sentre i ein felles bu- og
arbeidsmarknadsregion»**

Vedteken i styringsgruppa for ByR, 2. juni 2016

Felles arbeidsmal! Kor er vi, kor går vi?

Regional analyse for Fjell, Os, Meland og Lindås

Næringsutvikling, befolkningsutvikling og scenarier.

KNUT VAREIDE & SVENJA DOREEN RONCOSSEK

XX/2017

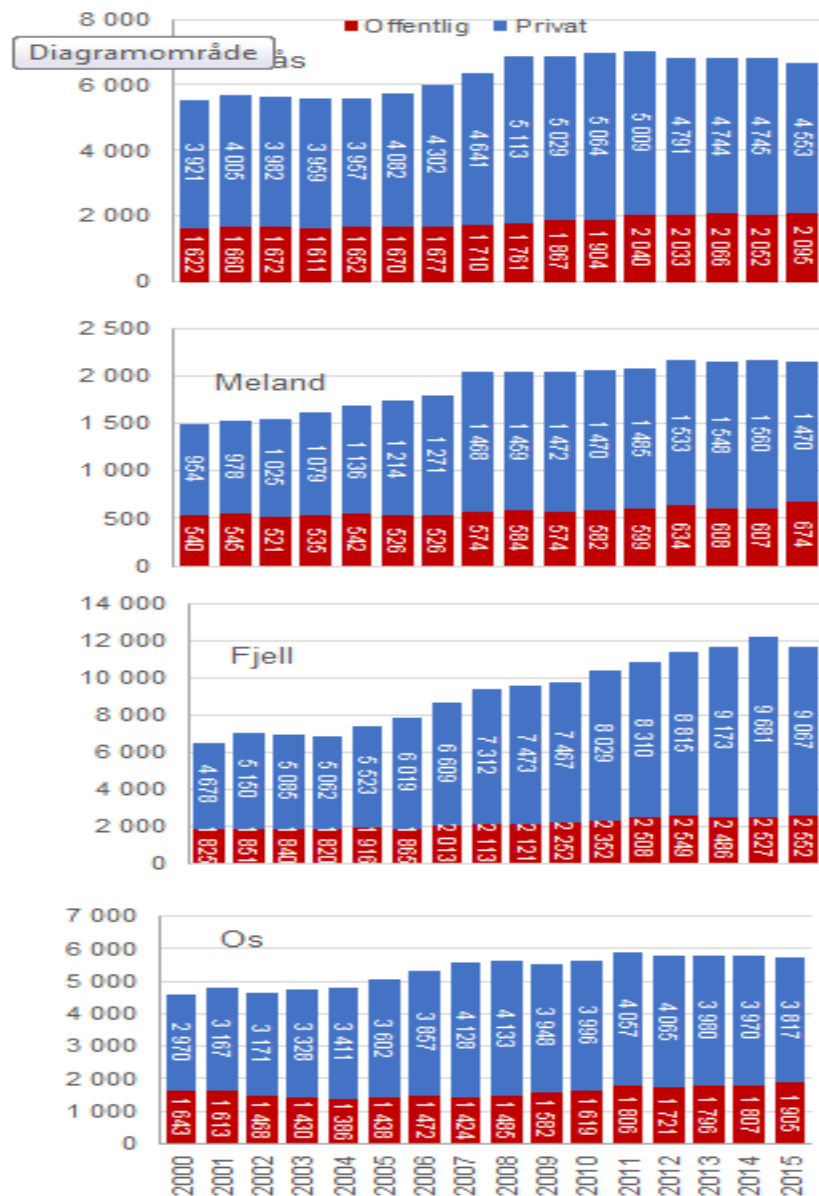
I dette kapitlet beskriver og analyserer vi utviklingen i antall arbeidsplasser. Data er hentet fra SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk og bearbeidet og analysert av Telemarksforsking.

1.1 Arbeidsplasser

Med antall arbeidsplasser mener vi sysselsatte etter arbeidssted, altså antall personer som jobber i kommunen uavhengig av om de bor der eller ikke.

Alle fire kommuner har hatt vekst i antall arbeidsplasser både i næringslivet og i offentlig sektor fra 2000 til 2015. Når vi ser på årene etter 2010, ser vi at utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet i de fire kommunene har vært ganske ulikt. Lindås og Os hatt nedgang i næringslivet fra 2010 til 2015, mens Fjell har hatt arbeidsplassvekst i næringslivet i samme perioden. I Meland har utviklingen i antall arbeidsplasser i denne perioden stått ganske stille. De fire kommunene har hatt arbeidsplassvekst i offentlig sektor fra 2010 til 2015.

De fire kommunene hadde alle nedgang i antall arbeidsplasser i 2015. Nedgangen i antall arbeidsplasser i 2015 skyldes delvis en ny tellemetode. SSB har endret metoden for telling av arbeidsplasser i 2015. Tallene for 2015 kan derfor ikke sammenliknes direkte med tidligere år. Den nye metoden ga omtrent 60 000 færre arbeidsplasser på landsbasis enn den gamle metoden. Vi ser at det var nedgang i næringslivet i alle fire kommunene i 2015.

Tabell 2: Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Fjell.

Næringstyper/ sektor	Bransje	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring
Basis	Anna industri	166	164	166	154	171	158	176	225	59
	Næringsmidler	148	31	20	20	25	19	19	17	-131
	Olje og gass utvinning	96	79	46	47	59	63	63	60	-36
	Prosessindustri	78	83	49	55	48	86	77	64	-14
	Verkstedindustri	643	905	1 724	1 919	2 283	2 475	2 717	2 323	1 680
	Fisk	95	98	69	96	97	121	122	104	9
	Gruve	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	Landbruk	19	13	20	17	20	25	21	17	-2
	Olje og gass	306	269	151	166	144	159	273	239	-67
	Teknisk/vitenskap	112	259	540	605	641	703	687	648	536
Besøk	Tele og IKT	14	15	138	145	154	159	167	163	149
	Aktivitet	101	163	217	227	255	265	323	334	233
	Handel	673	1080	1218	1179	1154	1098	1140	1088	415
Regionale	Overnatting	10	2	7	2	5	4	6	6	-4
	Servering	38	50	77	91	101	73	91	119	81
	Agentur og Engros	158	242	357	354	371	388	391	297	139
	Bygg og anlegg	428	669	856	879	901	912	962	1012	584
	Diverse	297	336	326	278	308	284	286	309	12
	Finans, eiendom, utleie	142	236	188	210	195	196	205	193	51
	Førr. tjenesteyting	223	125	213	238	226	254	248	221	-2
	Transport	594	687	960	935	988	1021	1031	983	389
Offentlig	Utleie av arbeidskraft	39	107	143	141	119	86	77	51	12
	Lokal	298	408	543	552	570	624	599	594	296
	Kommune	1321	1400	1824	1848	1899	1870	1893	1 951	630
	Stat	356	282	330	453	453	440	459	429	73
	Fylke	148	183	198	207	197	176	175	172	24
Totalsum		6 503	7884	10381	10818	11364	11659	12208	11 619	5 116

Vekst bygg og anlegg. Nedgang olje, gass og næringsmidler. Vekst handel, servering og off. arb.pl=> Vekst i regionsenteret

Tabell 4: Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Lindås.

Næringstyper/ sektor	Bransje	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring
Basis	Anna industri	195	125	144	162	173	188	181	147	-48
	Næringsmidler	49	62	79	59	58	57	50	65	16
	Olje og gass utvinning	1	0	0	0	0	0	0	0	-1
	Prosessindustri	726	785	961	969	932	929	925	877	151
	Verkstedindustri	241	206	529	502	376	342	266	136	-105
	Fisk	24	29	28	38	37	33	39	39	15
	Gruve	35	29	44	49	56	60	52	52	17
	Landbruk	144	128	104	107	116	106	100	82	-62
	Olje og gass	118	180	221	11	9	7	38	50	-68
	Teknisk/vitenskap	44	72	87	92	75	74	54	60	16
Besøk	Tele og IKT	0	7	3	16	17	14	13	17	17
	Aktivitet	90	120	146	150	153	150	151	141	51
	Handel	684	737	805	809	768	738	775	727	43
Regionale	Overnatting	64	38	50	64	48	49	54	53	-11
	Servering	19	74	69	28	29	29	26	41	22
	Agentur og Engros	44	59	69	74	79	79	78	75	31
	Bygg og anlegg	273	338	392	425	413	445	435	444	171
	Diverse	226	215	366	262	266	258	270	255	29
	Finans, eiendom, utleie	120	86	97	145	136	152	173	167	47
	Førr. tjenesteyting	89	98	138	142	141	90	119	141	52
	Transport	507	386	327	526	548	569	576	489	-18
Offentlig	Utleie av arbeidskraft	34	39	20	25	22	21	16	125	91
	Lokal	194	269	395	354	339	354	354	370	176
	Kommune	1269	1331	1566	1625	1596	1646	1651	1 720	451
	Stat	191	170	143	214	236	226	203	180	-11
	Fylke	162	169	195	201	201	194	198	195	33
Totalsum		5 543	5752	6968	7049	6824	6810	6797	6 648	1 105

Vekst, men nedgang olje- og gass tenester og verkstadindustri. Litt vekst i besøksnæringar, men ikkje like mykje som i Fjell. Halve veksten i kommunale stillingar=> vekst regionsenteret

Tabell 3: Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Meland.

Næringstyper/ sektor	Bransje	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring
Basis	Anna industri	127	127	110	104	96	75	79	68	-59
	Næringsmidler	0	7	0	0	0	0	0	0	0
	Olje og gass utvinning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prosessindustri	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	Verkstedindustri	361	418	425	443	467	508	520	483	122
	Fisk	11	16	26	24	22	28	29	24	13
	Gruve	1	0	0	0	0	0	0	0	-1
	Landbruk	60	71	37	34	29	27	30	24	-36
	Olje og gass	0	0	0	0	0	4	0	0	0
	Teknisk/vitenskap	2	7	3	1	16	22	27	26	24
Besøk	Tele og IKT	2	6	6	6	7	9	12	15	13
	Aktivitet	29	24	26	25	20	22	24	30	1
	Handel	99	83	136	141	146	146	124	121	22
Regionale	Overnatting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Serivering	8	7	1	0	0	0	2	1	-7
	Agentur og Engros	12	13	8	8	7	16	18	12	0
	Bygg og anlegg	51	134	247	253	256	157	144	138	87
	Diverse	58	84	100	98	100	99	104	113	55
	Finans, eiendom, utleie	10	22	32	34	41	19	16	11	1
	Førr. tjenesteyting	4	3	14	13	16	70	76	71	67
	Transport	57	56	76	70	78	77	68	60	3
Offent- lig	Utleie av arbeidskraft	0	1	5	4	4	4	5	3	3
	Lokal	62	135	217	227	228	265	282	270	208
	Kommune	486	490	536	553	577	554	551	625	139
	Stat	47	29	41	40	52	48	50	43	-4
	Fylke	7	7	5	6	5	6	6	6	-1
Totalsum		1 494	1740	2052	2084	2167	2156	2167	2 144	650

Vekst i dei fleste bransjar, størst verkstad, bygg og anlegg og kommunale stilingar

Tabell 1: Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Os.

Næringstyper/ sektor	Bransje	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring
Basis	Anna industri	247	217	231	209	219	223	120	68	-179
	Næringsmidler	143	141	146	156	97	107	115	118	-25
	Olje og gass utvinning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prosessindustri	5	3	1	1	2	2	1	1	-4
	Verkstedindustri	414	450	361	361	370	353	362	311	-103
	Fisk	90	76	88	95	94	75	73	68	-22
	Gruve	10	3	6	5	4	4	4	4	-6
	Landbruk	68	68	48	44	50	49	44	44	-24
	Olje og gass	0	1	1	0	3	6	4	5	5
	Teknisk/vitenskap	40	51	59	65	69	85	117	135	95
Besøk	Tele og IKT	7	18	12	5	7	11	9	6	-1
	Aktivitet	103	147	152	162	158	159	149	163	60
	Handel	528	670	740	764	738	750	779	732	204
Regionale	Overnatting	165	172	155	145	146	144	146	140	-25
	Serivering	86	75	71	76	78	78	72	81	-5
	Agentur og Engros	88	94	59	60	66	74	77	71	-17
	Bygg og anlegg	338	478	574	581	595	588	602	580	242
	Diverse	170	321	209	205	225	232	212	261	91
	Finans, eiendom, utleie	72	106	112	108	112	97	93	71	-1
	Førr. tjenesteyting	61	47	125	138	130	100	106	90	29
	Transport	190	236	292	278	289	306	321	335	145
Offent- lig	Utleie av arbeidskraft	7	7	19	28	38	34	40	28	21
	Lokal	138	221	535	571	575	503	524	505	367
	Kommune	1062	1135	1239	1363	1294	1358	1363	1 466	404
	Stat	169	160	232	284	271	280	284	276	107
	Fylke	412	143	148	159	156	158	160	163	-249
Totalsum		4 613	5040	5615	5863	5786	5776	5777	5 722	1 109

Nedgang industri, Vekst i bygg og anlegg, Handel, kommunale og statlege arb.pl. Vekst regionsenteret

1.12 Næringsattraktivitet

I figuren til høyre ser vi hvordan veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet kan dekomponeres i strukturelle forhold og attraktivitet.

De strukturelle forholdene er effekten av bransjestruktur og befolkningsendringer på arbeidsplassveksten i næringslivet. |

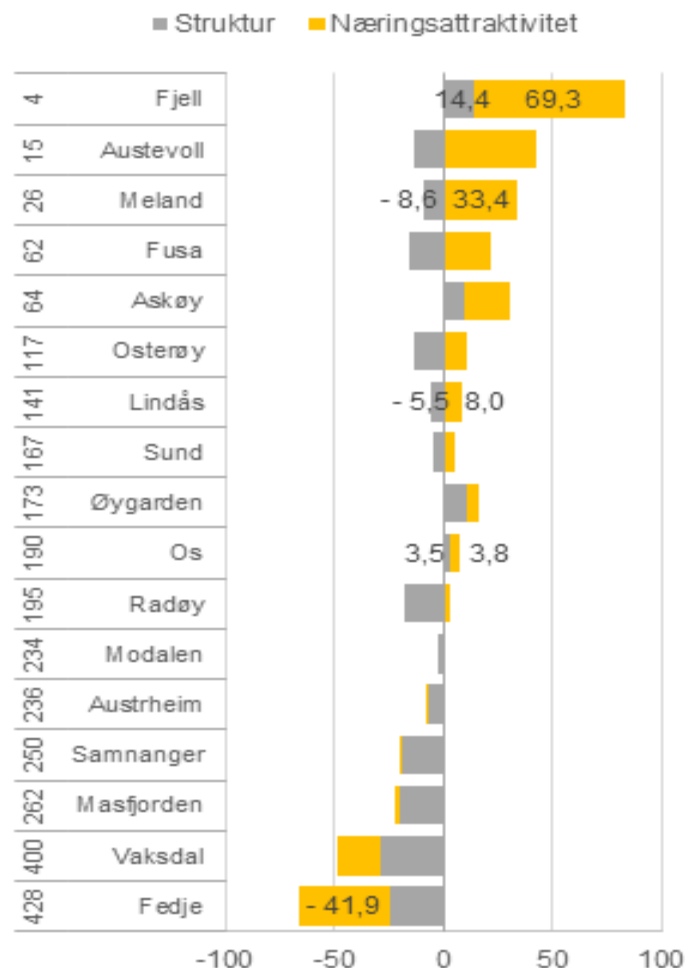
Fjell har høyest næringsattraktivitet av kommunene i de utvalgte regionene. I Fjell har næringslivet hatt en vekst på 69,3 prosentpoeng over forventet.

Meland har også hatt en mye høyere vekst enn forventet ut fra Melands strukturelle forutsetningene. Arbeidsplassveksten i Meland har vært omtrent 33 prosentpoeng høyere enn forventet. Meland er dermed blant de 30 mest attraktive kommunene for næringslivet i denne perioden.

Lindås har hatt en arbeidsplassvekst som var omtrent åtte prosentpoeng høyere enn forventet. Lindås plasserer seg dermed på en 141. plass av alle 428 kommuner i landet når det gjelder næringsattraktivitet i denne perioden.

Os har også hatt over middels næringsattraktivitet som vi kan ser av rangeringsnummeret til venstre av kommunenavnet. I Os har arbeidsplassveksten vært 3,8 prosentpoeng over forventningen. Os plasserer seg dermed litt under middels av kommunen i de utvalgte regionene i Hordaland.

11 av de 17 kommunene i de utvalgte regionene i Hordaland har hatt høyere næringsattraktivitet enn middels av alle 428 kommunene i landet. Bare seks av de 17 kommunene har hatt forholdsvis

Figur 10: Relativ arbeidsplassvekst i næringslivet unntatt lokale næringer i perioden 2000-2015 dekomponert i strukturelle faktorer og attraktivitet. Prosentpoeng avvik fra landsgjennomsnittet. Tallet til venstre er rangering for næringsattraktivitet blant alle 428 kommuner.

2.2 Befolkningsutvikling

I figuren nederst til høyre ser vi den prosentvise befolkningsveksten i perioden fra 2000 til tredje kvartal 2016 for Fjell, Os, Meland, Lindås og de andre kommunene i de utvalgte regionene i Hordaland.

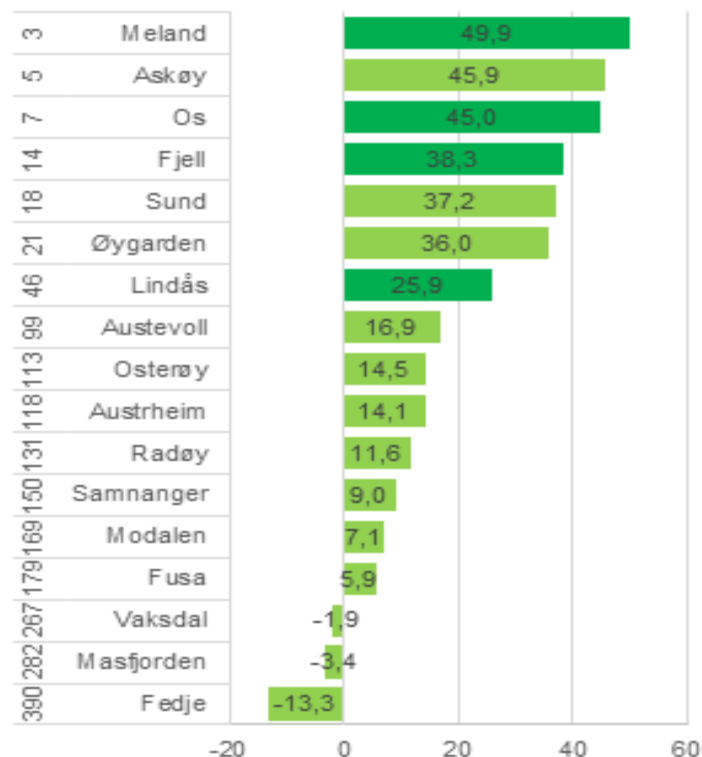
Meland har hatt sterkest vekst av alle kommunene i de utvalgte regionene i Hordaland. Folketallet i Meland har økt med 49,9 prosent siden 1. januar 2000. Os, Fjell og Lindås har hatt en tilsvarende vekst i samme perioden på henholdsvis 45, 38 og 26 prosent.

Det er ganske stor forskjell på befolkningsveksten i kommunene i de utvalgte regionene. Fedje, Masfjorden og Vaksdal har hatt en befolkningsnedgang.

Meland, Os, Fjell og Lindås har hatt en befolkningsvekst langt over landsgjennomsnittet. Norge har hatt en vekst på 17,2 prosent i dette tidsrommet.

Figur 13: Folketallet i Os, Fjell, Meland og Lindås.

Figur 14: Prosentvis befolkningsvekst i perioden 2000-2016 i de utvalgte kommunene. Rangering med hensyn til befolkningsvekst blant de 428 kommunene er vist til venstre.

2.10 Bostedsattraktivitet i kommunene

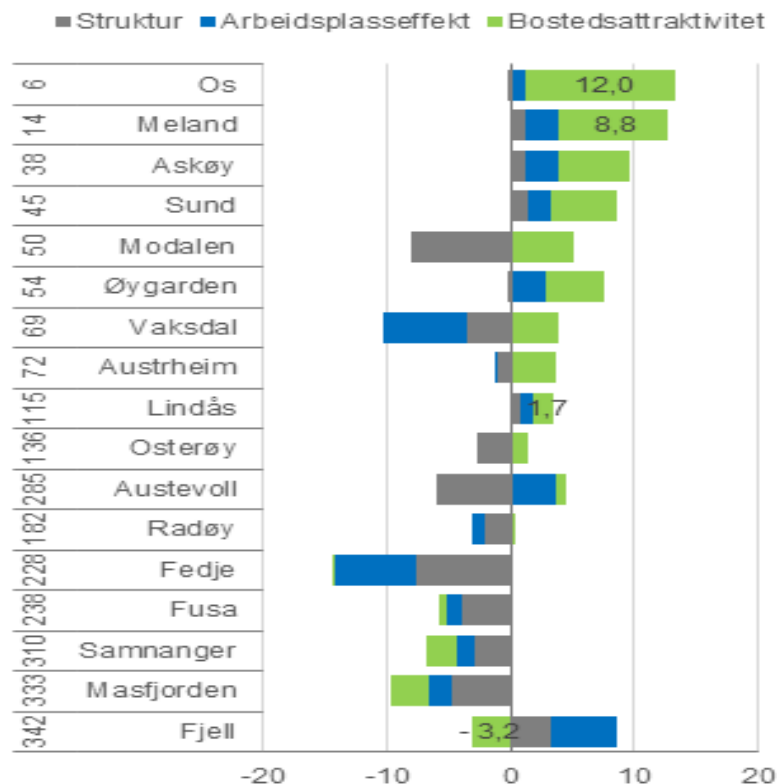
Vi kan også vise hvordan bostedsattraktiviteten har påvirket nettoflyttingen til kommunene i de utvalgte regionene i Hordaland. Vi ser da bostedsattraktiviteten sammen med effekten av arbeidsplassutviklingen og de strukturelle flyttefaktorene.

Vi så tidligere at flertallet av kommunene i utvalgte regionene i Hordaland hadde forholdsvis god arbeidsplassutvikling og næringsattraktivitet. Det ser vi igjen i figuren ved at arbeidsplass effekten på flyttingen er positiv for de fleste kommuner i de utvalgte regionene. Etter Fjell er det Austevoll, Øygarden, Askøy og Meland som har nest høyest arbeidsplass effekt av alle kommunene i de utvalgte regionene. Os og Lindås har også fått positive effekter av arbeidsplassveksten på flyttingen.

Fem av de 17 kommunene, deriblant Fjell, Meland og Lindås har gunstige strukturelle forutsetninger for å få nettotilflytting. Os har hatt litt ugunstige strukturelle forutsetninger tilsvarende bare 0,35 prosent av folketallet.

Os har imidlertid hatt høyest bostedsattraktivitet av de 17 kommunene. Os er som nummer seks av alle 428 kommuner i landet når det gjelder bostedsattraktivitet. Meland plasserer seg etter Os på en 14. plass i landet. 12 av de 17 kommunene har en bostedsattraktivitet som er over middels av alle 428 kommuner i landet, deriblant også Lindås. Lindås plasserer seg på en 115. plass i landet når vi måler bostedsattraktiviteten i de siste 12 årene under ett.

I Fjell har bostedsattraktiviteten vært negativ i de siste 12 årene under ett. Fjell plasserer seg som nummer 342 av alle kommunene i landet og sist av de 17 kommune i de utvalgte regionene. Men vi ser samtidig at arbeidsplassutviklingen og de strukturelle betingelsene har vært svært positive. Den negative bostedsattraktiviteten har dermed ikke ført til utflytting, men bidratt til å redusere innflyttingen.

Figur 20: Drivkrefter for nettoflytting i de utvalgte kommunene i perioden 2003-2015. Enheten er nettoflytting i prosent av folketallet i begynnelsen av perioden. Rangering med hensyn til bostedsattraktivitet blant alle 428 kommuner i landet.

Svært foreløpige resultater fra tillitsundersøkelsen:

Tilliten til politikere er forholdsvis svak fra både næringsliv og kommunens ansatte.

Næringslivet har forholdsvis liten tillit til kommunen, både til politikere og ansatte.

Kommunens ansatte har forholdsvis liten tillit til næringslivet. Men politikerne her god tillit til næringslivet.

Alle er tilfreds med seg selv, særlig kommunalt ansatte.

Gjennomsnitt Radetiketter	Kolonneetiketter		
	Kommunens ansatte	Næringsliv	Politikere
Kommunalt ansatt			
Integritet	4,9	3,7	2,8
Kompetanse	4,4	4,2	3,4
Velvilje	4,8	3,1	4,3
Næringsliv			
Integritet	3,8	4,4	3,0
Kompetanse	3,3	4,8	3,8
Velvilje	3,5	4,1	4,0
Politiker			
Integritet	4,7	4,3	4,2
Kompetanse	4,3	4,8	4,3
Velvilje	4,4	3,9	4,6

Gjennomsnittsskår:4=nøytral. Over 4: god tillit.